

**ҚАРАҒАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК
МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ**

**ТРАВМАТОЛОГИЯ ЖӘНЕ ЖАЛПЫ
ХИРУРГИЯ КАФЕДРАСЫ**

Хирургия тарихы.
Антисептиканың анықтамасы.
Пастер, Листер, Пирогов
жұмыстарының маңызы.
Антисептиканың түрлері және
қазіргі антисептикалық заттар.
Антисептиктерді енгізу және
қолдану әдістері.

Қарағанды 2014

Дәріс жоспары:

1. Кіріспе. Хирургия тарихы.

2. Антисептика:

2.1 Антисептиканың даму тарихы.

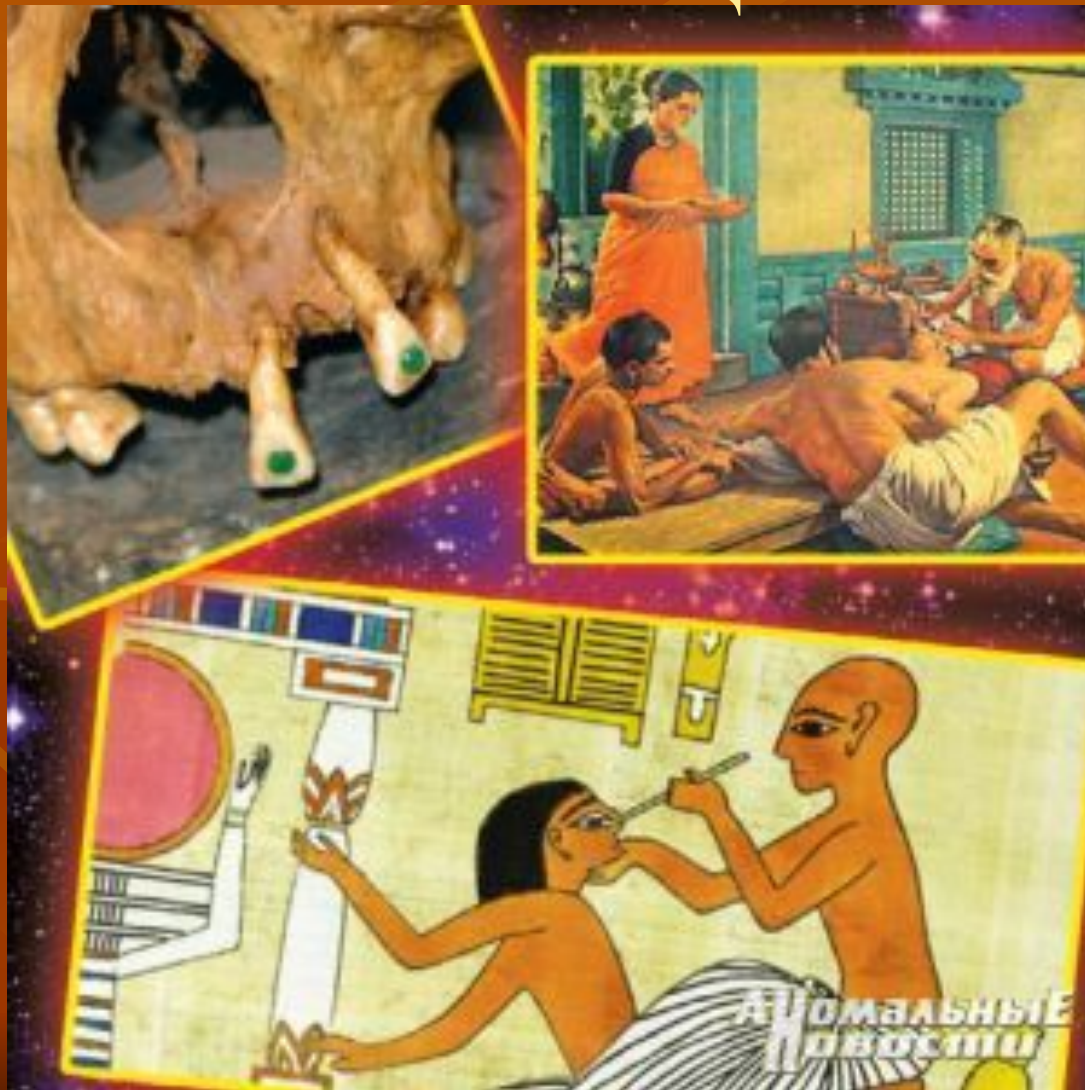
2.2 Антисептикалық заттардың жіктелуі.

Олардың хирургияда қолданылуы.

2.3 Антисептиканың түрлері.

2.4 Антибиотиктер. Олардың хирургияда қолданылуы.

ХИРУРГИЯ – АДАМ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ КӨНЕ ТҮРЛЕРІНІҢ БІРІ.

Академик Б.В.Петровский негізгі 4 кезенді ажыратады:

■ **Бірінші** – наркоз, асептика және антисептика ашылуына дейін (19 ғасырдың 2ші жартысына дейін)

- **Екінші кезең** асептиканың негізін қалаушы – хирургтар Дж.Листер, Н.И.Пирогов, акушер И. Земельвейс және т.б.ғалымдардың (19 ғасырдың 2ші жартысы) аттарымен, сонымен қоса Уэльс, У. Мортон, Уорен операция кезінде наркоз енгізуімен байланысты.

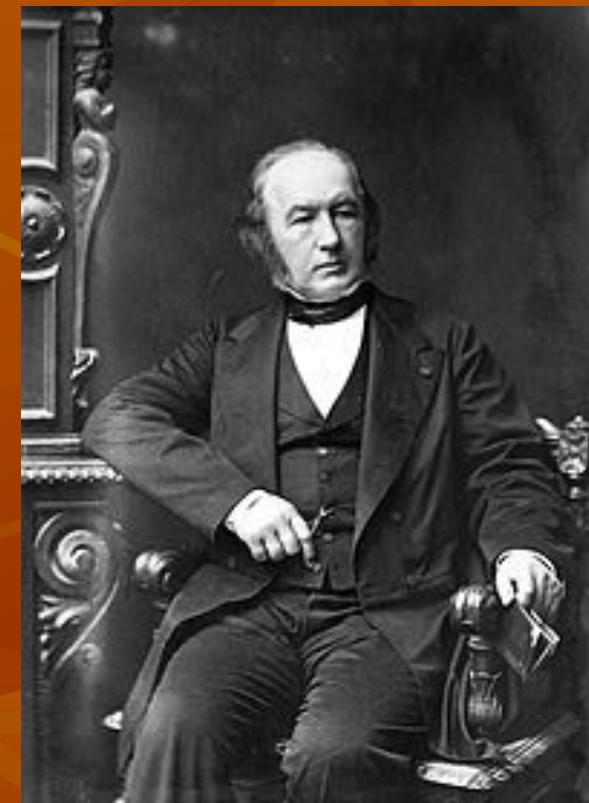
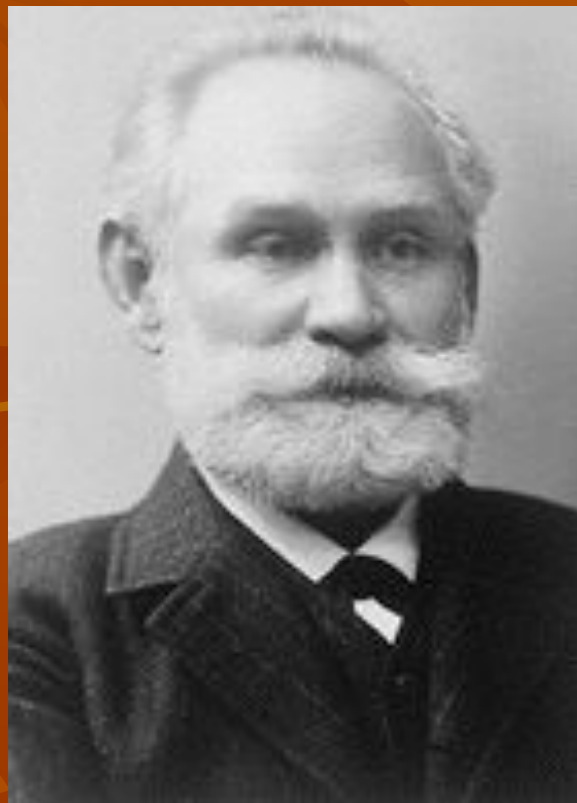
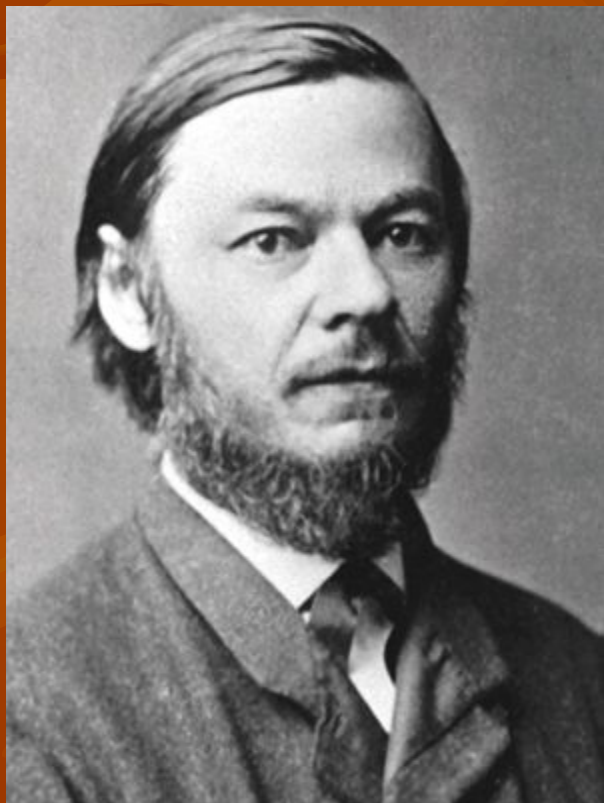

Джозеф Листер

Николай Иванович Пирогов

- **Үшінші** кезенді (20 ғасырдың басы) И.М. Сеченовтың, И.П.Павловтың, К.Бернардың және т.б. кеңінен қолданған экспериментальды физиологиялық зерттеулерін жүргізулеріне байланысты физиологиялық деп атауға болады.

Иван Михайлович Сеченов

Иван Петрович Павлов

Клод Бернар

- **Төртінші** кезең (заманауи) – қалпына келтіретін және реконструктивті хирургия кезеңі.

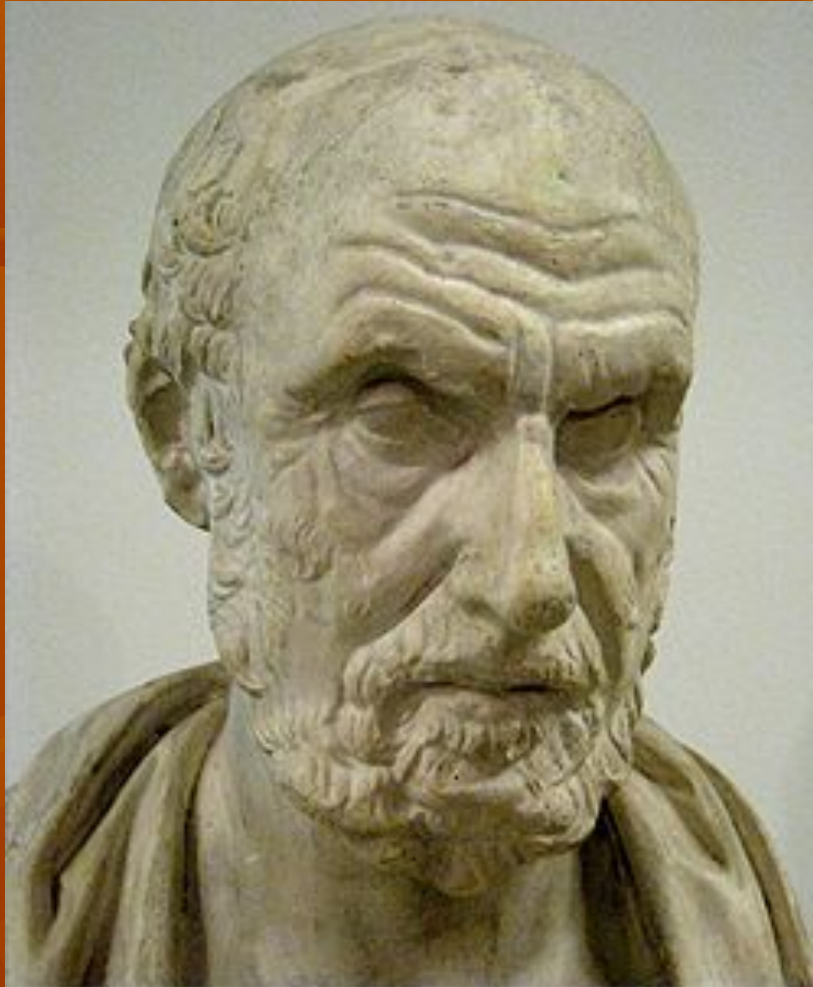

Хирургия тарихы негізгі 5 кезеңнен тұрады:

- ▣ I. Эмпириялық кезең. Ол б.з.д. 6 – 7 мың жылдықтан б.з. XVI ғасырына дейінгі уақытты алады, ол кезеңге:
  - ▣ 1. Көне заман
  - ▣ 2. Орта ғасырлар хирургиясы тән.
- ▣ II. Анатомиялық кезең - XVI ғасырдың аяғынан XIX ғасырдың аяғына дейін.
- ▣ III. «Жаңадан» ашылулар кезеңі XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басы.
- ▣ IV. Физиологиялық кезең - XX ғасыр хирургиясы.
- ▣ V. Заманауи хирургия (қалпына келтіру – реконструктивті хирургия кезеңі, заманауи технологиялар кезеңі, мүше сақтаушы операциялар кезеңі).

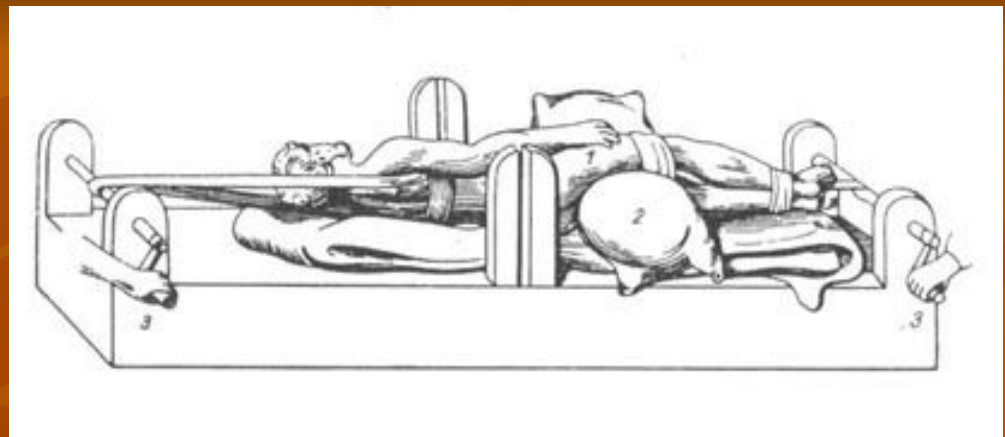
ГИШПОКРАТ

«Дәрігер науқастың қажеттіліктерін әрдайым өзінікінен жоғары қоюы керек. Медицинаның басты мақсаты науқасты практикалық емдеу, оған тек науқас төсегінің жанында үйренуге болады. Тәжірибе – дәрігердің шынайы ұстазы».

«Гиппократ ағашы» - шығуларды орнына салу үшін тартпалы құрылғы

«Гиппократ орындығы» Ортан жілік шығуын орнына салу. 1 — зақымданған аяқ; 2 — валик; 3 — қарама – қарсы бағытта айналатын айналдырмалар.

Крест түріндегі Гиппократ антының Византиялық қолжазбасы. XII ғасыр.

АВЛ КОРНЕЛИЙ ЦЕЛЬС

Медицина жайлы еңбектерінде гигиенадан, диететикадан, терапиядан, хирургиядан және патологиядан (сол заманда) ең нақты білімдерді қалыптастырған. Медициналық терминологияның негізін салушы. Қан тамырларды байлауға арналған лигатураны ирургияға енгізді. Психиатрияда «делирий» терминінің авторы ретінде танылған.

ИБН СИНА

Абу Али Хусейн ибн
Абдаллах ибн Сина

Авиценнаның 1271 ж. суреті

1030 жылғы Ибн Синаның «**Канон**
врачебной науки» қолжазбасының көшірмесі
(Аль-Ганун Фи ат-Тибб), 1143 жылы Багдад
қаласында жасалған.

АМБРУАЗ ПАРЕ

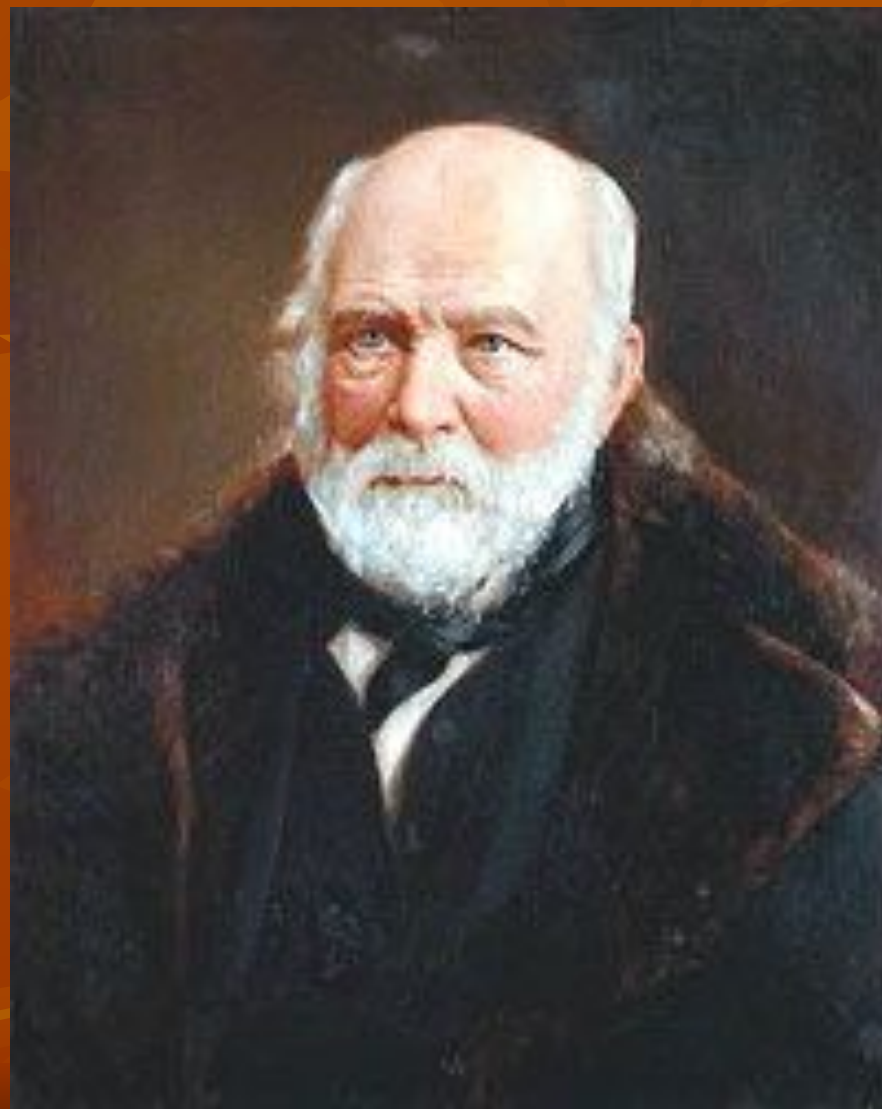

Ол арнайы қан тоқтататын қысқышты енгізді, жараларға кайнап тұрған майды құюға қарсы болған. А.Паре ампутацияның техникасын жасаған, жаңа акушерлің шараны – ұрықты аяқта айналдыру шарасын енгізген. А.Паре қызметінің бастысы оқ тиген жараларды зерттеу.

ПИРОГОВ НИКОЛАЙ ИВАНОВИЧ

Еңбектері:

1. Хирургическая анатомия артериальных стволов и фасций.
2. Полный курс прикладной анатомии человеческого тела (1843 -1844жж.).
3. Топографическая анатомия (атлас), состоящий из 4-х частей.
4. Начала военно-полевой хирургии

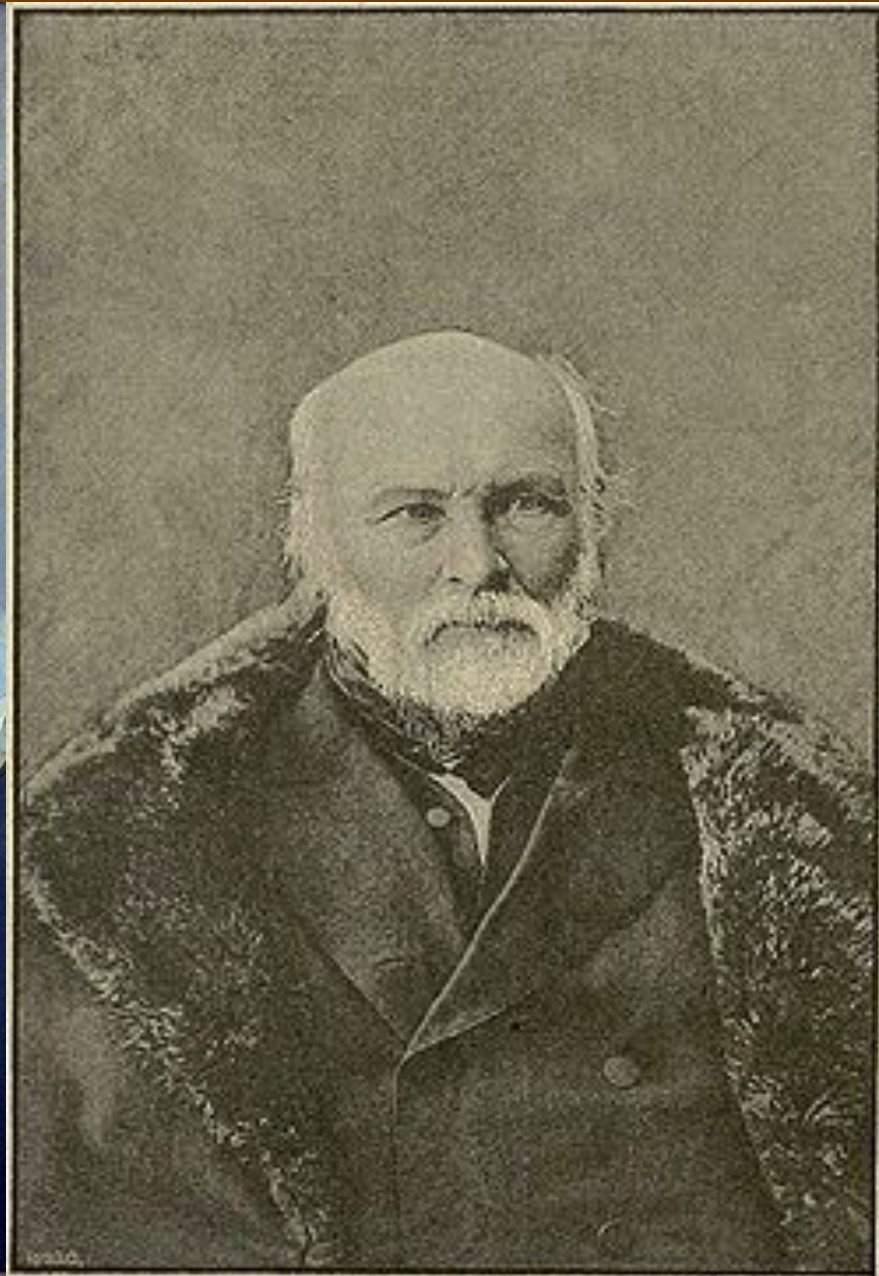
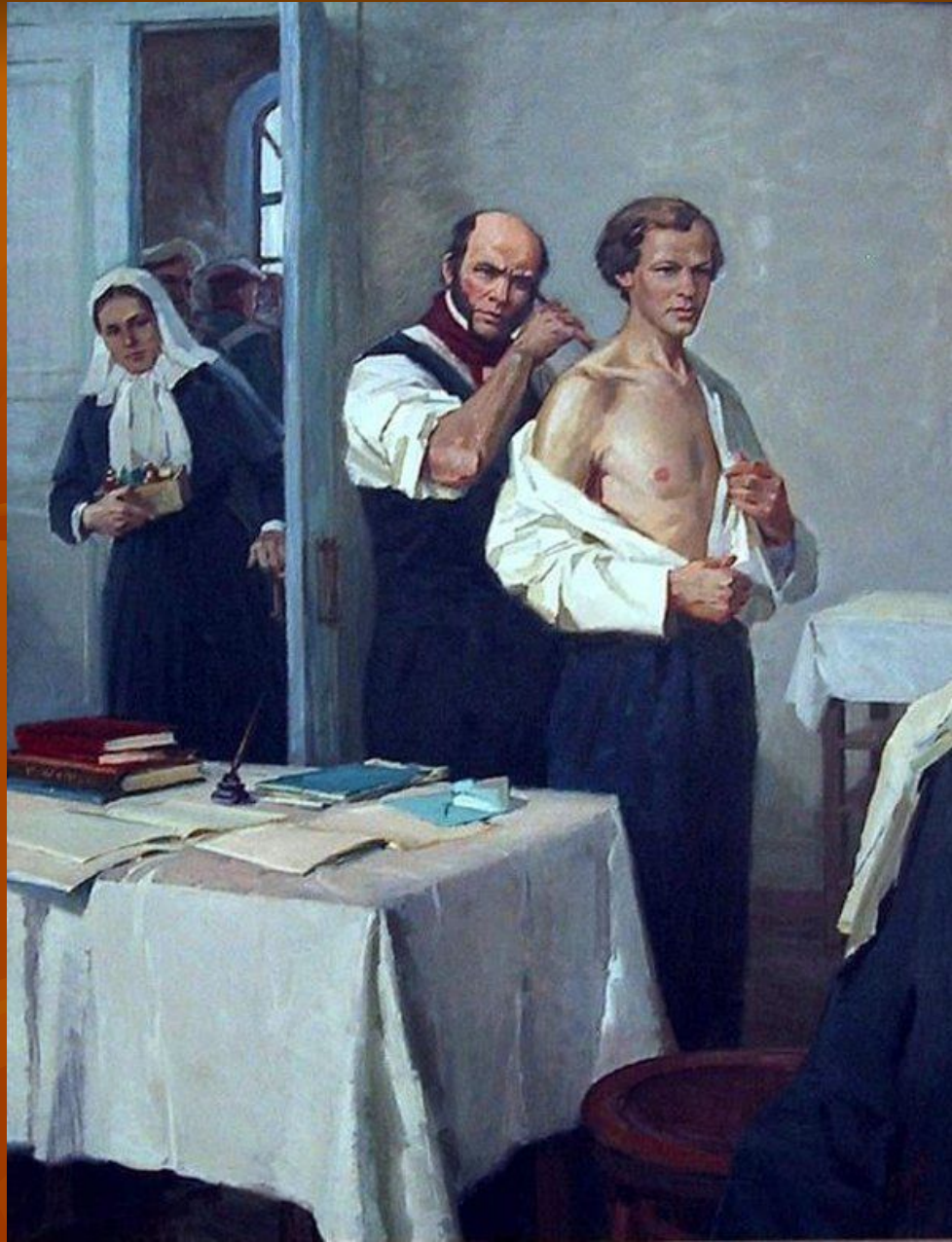

Н.И. Пирогов науқас Д.И. Менделеевті қарауда

АНТИСЕПТИКА

Джон Прингл

Антисептика (anti
- қарсы, septicas
- шіру) жұмыстың
шіруге қарсы әдісі.
«Антисептика»
терминін 1750 ж.
ағылшын хирургы
Дж. Прингл енгізген, ол
хининнің
антисептикалық әсерін
суреттеген.

АНТИСЕПТИКА

Жарадағы, патологиялық түзілімдегі немесе жалпы ағзадағы микробтарды жоюға бағытталған шаралар кешені.

Химиялық
заттар
(антисептиктер)

Биологиялық (антибиотиктер,
бактериофагтар, анатоксиндер,
сарысулар)

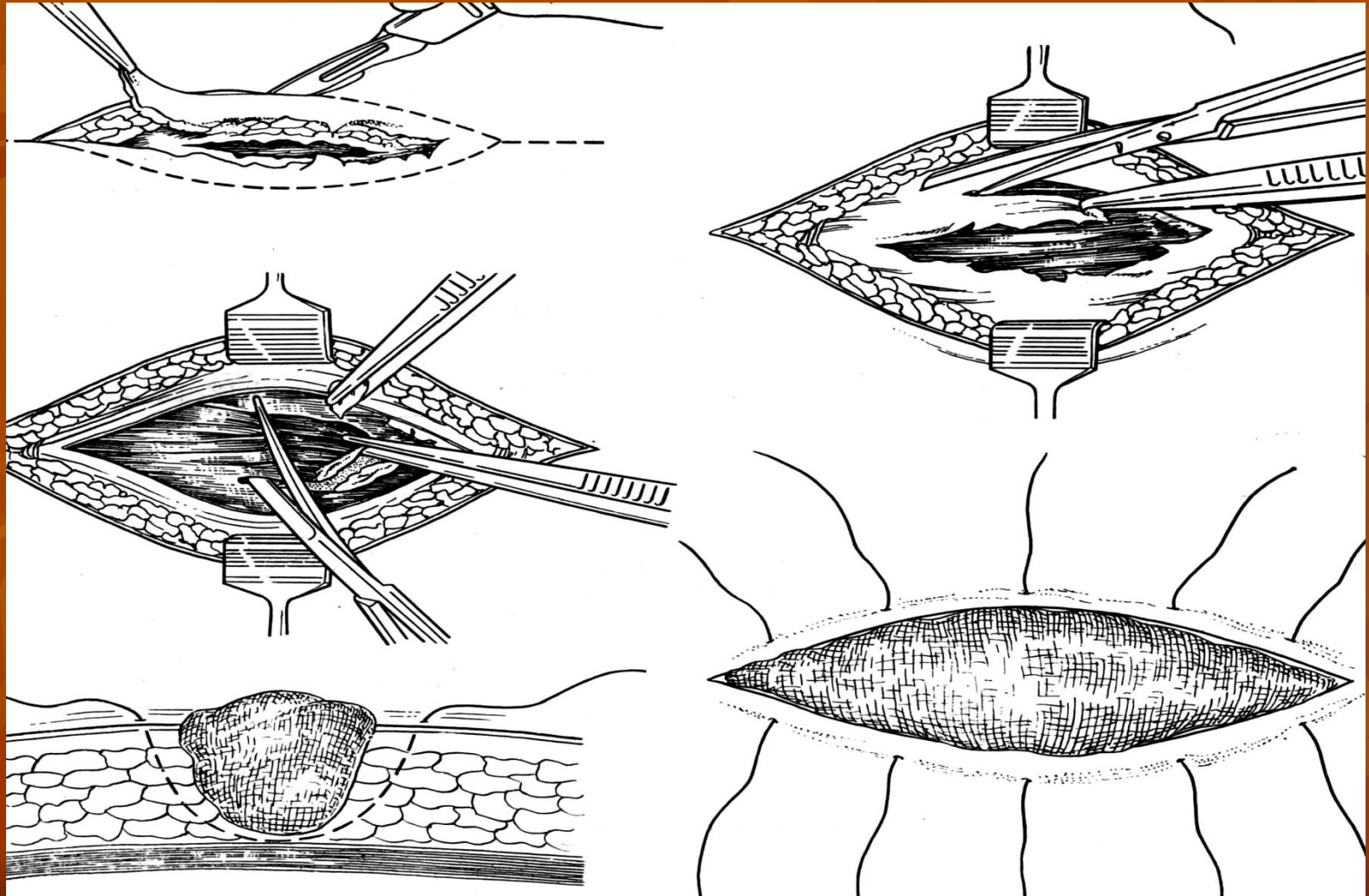
Антисептикалық
заттар микробтарды жою
қасиеті бойынша төрт
топқа бөлінеді:

Механикалық факторлар

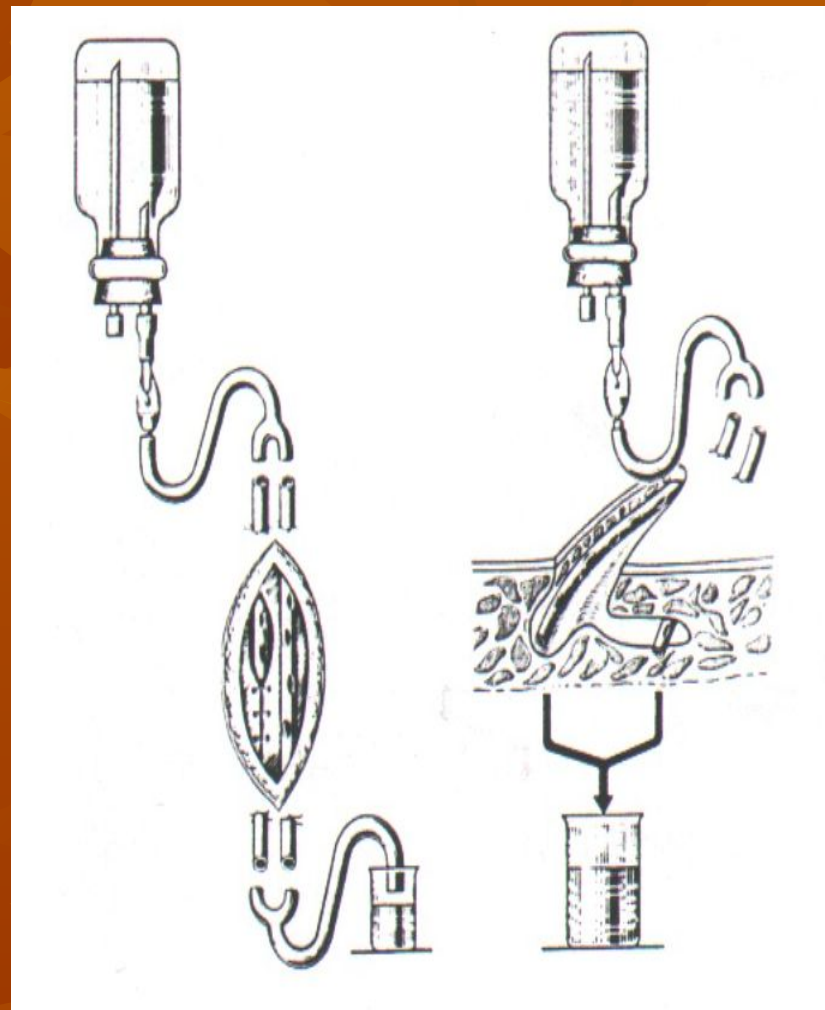
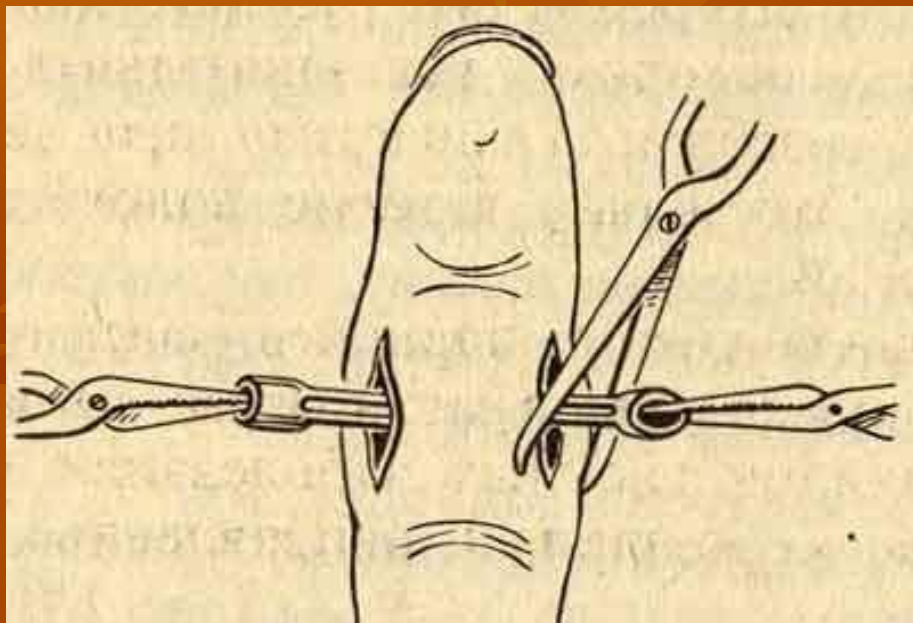
Физикалық факторлар

Антисептиканың түрлері

МЕХАНИКАЛЫҚ

ФИЗИКАЛЫҚ

ХИМИЯЛЫК

АЛЫНУ КӨЗІНЕ ҚАРАЙ АНТИСЕПТИКТЕР 3 ТОПҚА БӨЛІНЕДІ:

1. Табиғаты бейорганикалық антисептиктер (сутектің асқын тотығы, калий перманганаты, бор қышқылы және бораттар, сынаптың, мыстың, цинктің, қорғасынның, селеннің, күмістің, алюминийдің бейорганикалық тұздары), қазіргі заманда сутектің асқын тотығын және йодты кеңінен қолданады;
2. Биорганикалық қосындылар (антибиотиктер, өсімдіктерден алынған өнімдер – сарымсақ, календула, эвкалипт экстракттары мен майлары және жануарлардан алынған өнімдер – эктирицид, лизоцим).
3. Абиогенді (синтетикалық) сипатты органикалық қосындылар

АНТИСЕПТИКТЕРДІҢ ЖІКТЕЛУІ

- А – галлоидтар
- В – тотықтырғыштар
- С – ауыр металл тұздары
- Д – спирттер
- Е – альдегидтер
- Ж – фенолдар
- З – бояғыштар
- И – қышқылдар мен негіздер
- К – детергенттер
- Л – қара май, смола, мұнай өңдеу өнімдері
- М – табиғи фентоцидті препараттар

АНТИСЕПТИКАЛЫҚ ЗАТТАРДЫҢ ӘСЕР ЕТУ МЕХАНИЗМІ:

Антисептикалық заттарға қойылатын талаптар:

- 1) *микробтарға қарсы әсері болу керек, бірақ ағза тіндеріне зиянды әсері болмау керек;*
- 2) *антисептикалық әсерін сұйықтықтарда, іріңде, қанда сақтай алуы керек;*
- 3) *ерітінділерде сақтауға тұрақты болу керек.*

ХИРУРГИЯЛЫҚ ПРАКТИКАДАҒЫ ЭНЗИМОТЕРАПИЯ

Энзимді препараттар – негізгі компоненттері ферменттер болып табылатын дәрілік заттар.

Әсерінің негізгі бағыты бойынша және клиникалық қолданылуына қарай ферментативті препараттар:

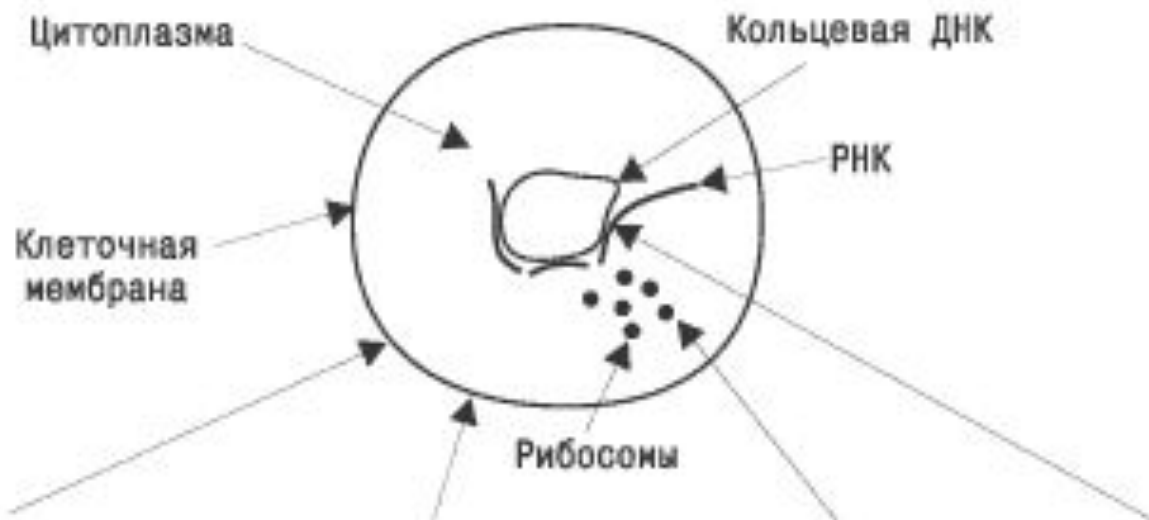
- 1) іріңді – некротикалық процесстер кезінде қолданатын препараттар (протеолитикалық ферменттер);
- 2) фибринолитикалық әсері бар препараттар;
- 3) ас қорытуды жақсартатын препараттар.

ІРІНДІ – НЕКРОТИКАЛЫҚ ПРОЦЕССТЕР КЕЗІНДЕ ҚОЛДАНАТЫН ПРЕПАРАТТАР:

АНТИБИОТИКИ

Бактериальная клетка

Нарушение проницаемости клеточной мембраны	Нарушение синтеза белка клеточной мембраны	Нарушение синтеза белка внутри микробной клетки	Угнетение синтеза РНК
Полимиксины Аминогликозиды (большие концентрации)	Пенициллины Цефалоспорины Карбапенемы Монобактамы Гликопептиды	Тетрациклин Линкомицин Левомецетин Макролиды Азалиды Аминогликозиды	Ансамицины (Рифампицин)

**НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ!!!!**